

Rf / MEH 1/6 2005. 11. 04

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

a Magyar - Szerb és Montenegrói Kormányközi Kisebbségi Vegyes Bizottság II. üléséről (Szabadka, 2005. november 10.)

A 2003. október 21-én megkötött magyar és szerb-montenegrói Kisebbségvédelmi Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) alapján megalakuló Magyar - Szerb és Montenegró-i Kisebbségi Vegyes Bizottság (a továbbiakban KVB) 2005. november 10-én Szabadkán megtartotta II. ülését. A magyar küldöttséget Szabó Vilmos, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára, a szerb és montenegrói delegációt Rasim Ljajić emberjogi és kisebbségi miniszter, a KVB társelnökei vezették.

A KVB a kétoldalú kisebbségvédelem, illetve a két országban élő magyar, illetve szerb kisebbség helyzetének időszerű kérdéseiről folytatott eszmecsere során egyetértett az alábbiakban:

Megállapítások

A Magyar Köztársaságban élő szerb kisebbség és a Szerbia és Montenegróban élő magyar kisebbség jogainak védelméről szóló, a Magyar Köztársaság és Szerbia és Montenegró között, 2003. október 21-én megkötött Kisebbségvédelmi Egyezmény megfelelő keretet biztosít a két érintett kisebbség közösségi jogainak védelme és helyzetének javítása szempontjából.

Az országaink területén élő magyar és szerb nemzeti kisebbség kétoldalú kapcsolataink erősítésének fontos tényezője. A kisebbségek jogainak intézményes biztosítása elősegíti Szerbia és Montenegró euroatlanti integrációs törekvéseit, továbbá hozzájárul a régió hosszabb távú stabilitásához.

A KVB hangsúlyozottan támogatja a magyar kormány kezdeményező szerepét Szerbia és Montenegró euroatlanti támogatása tekintetében, amelyet elsősorban a Szegedi Folyamat keretein belül igyekszik megvalósítani. A Szegedi Folyamat beindítása óta jelentős politikai és társadalmi változások történtek a térségben, így az eddig elért eredményekre építve tovább lehet haladni a térség euroatlanti integrációja irányába.

A KVB üdvözli az Európai Unió külügyminisztereinek 2005. október 3-i luxemburgi találkozájának döntését, amelynek alapján Szerbiai és Montenegró megkezdheti tárgyalásait az EU intézményeivel a társulási és stabilitási szerződés megkötéséről.

A KVB áttekintette az elmúlt egy évben a vajdasági kisebbségek, különösképpen a magyarság helyzetével kapcsolatos történéseket. A KVB megállapítja, hogy a vajdasági etnikai alapú incidensek joggal töltötték aggodalommal a többség és kisebbség békés együttélése és az etnikai tolerancia mellett elkötelezett szerb és magyar társadalmat, valamint a releváns nemzetközi intézményeket. **Mindezek mellett kihangsúlyozza, hogy a pozitív tartományi törekvések mellett, továbbra sem szüntek meg (teljes mértékben) a vajdasági magyarság ellen elkövetett jogsértések.**

A KVB tagjai egyetértettek abban, hogy a szerbiai és montenegrói magyarok és a magyarországi szerbek fennmaradásának biztosítása, illetve helyzetének javítása az eddieknél is fokozottabb állami és önkormányzati szintű odafigyelést, és az

Egyezményben foglalt elvek és célok maradéktalan érvényesítését, illetve végrehajtását teszi szükségessé.

A KVB fontosnak tartja, hogy napirendjén tartsa az etnikai tolerancia erősítését, valamint elősegítse a többségi és kisebbségi társadalom együttműködését. Ebből kifolyólag kiemelten támogatja az olyan jellegű kétoldali megállapodásokat, mint amelyet Szili Katalin a magyar országgyűlés elnöke és Predrag Marković a szerb parlament elnöke írt alá Szegeden 2005. február 4-én (a Magyar Köztársaság Országgyűlése, illetve a Szerb Köztársaság Parlamentje közös Tolerancia-programjának megvalósításáról).

A KVB üdvözli a tartományi kormányzat eddig egyedülálló, tömeges és intézményesített tolerancia-programját (A multi-kulturalizmus és tolerancia fejlesztése a fiatalok körében a Vajdaságban), amely a többnemzetiségű környezetekből érkező diákok kölcsönös barátkozásán, ismerkedésén és egymás hagyományainak, történelmének, kultúrájának megismerésén keresztül igyekszik oldani a fiatalok közti türelmetlenséget és előítéleteket, amelyek legtöbbször a nemzetiségi incidensek hátterében húzódnak. (A program gyakorlati megvalósításához a tartománynak pénzügyi támogatást nyújtott mind a magyar kormány, mind Szerbia és Montenegró kisebbségügyi minisztériuma).

A Szerbia és Montenegróban élő magyar, és a Magyarországon élő szerb kisebbség számára a nemzeti identitás megőrzésének és kinyilvánításának lehetősége az Alkotmány és más törvények által biztosított. A KVB üdvözli, hogy a két ország kormányának egyaránt célja az egymás országaiban élő kisebbségek helyzetének javítása, a szülőföldön való megmaradás és gyarapodás előmozdítása, az identitás megőrzésének támogatása, és hogy ezeket a célokat szolgáló gyakorlati politikát folytatnak.

A KVB nagyra értékeli azokat a folyamatokat, amelyek a két országban élő magyar és szerb nemzeti kisebbségek politikai, oktatási, művelődési és tájékoztatási intézményrendszerének kiépítése területén lezajlottak. Különösen fontosnak tartja az Országos Szerb Önkormányzat (OSZÖ), illetve a vajdasági Magyar Nemzeti Tanács (MNT) szerepét, amely intézmények a helyi autonómiaformák egyik fontos elemét is jelentik.

Magyarországon a kétnyelvű helységnévtáblák elhelyezése mindennapos gyakorlat. Szerbia és Montenegróban a nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak a védelméről szóló törvénnyel összhangban folyamatosan zajlik a kétnyelvű helységnévtáblák illetve más közfeliratok elhelyezése, ugyanakkor egyes közokiratok esetében, mint amilyen a személyi igazolvány, továbbra sincsenek teljes mértékben biztosítva a technikai feltételek ennek a kérdésnek a megfelelő rendezésére.

A KVB megfelelő gyakorlatnak tartja a magyar Oktatási Minisztérium kis létszámú nemzetiségi – ebben az esetben a szerb nyelvű – iskolák számára elkülönített pénzügyi alapjából származó kiegészítő támogatási rendszert, amelynek mértéke a battonyai szerb iskola tekintetében 21 millió, a deszki szerb iskola viszonylatában 4 millió, míg a lórévi szerb iskola vonatkozásában 3,2 millió forintot tett ki. Ennek függvényében megállapítható, hogy a magyarországi szerb nyelvű iskolák finanszírozása megfelel a kisebbségek pozitív diszkriminációja alapelveinek (ugyanis .

A KVB pozitívan értékeli azokat a törekvéseket, amelyek a Magyar - Szerb és Montenegró-i Kisebbségi Vegyes Bizottság I. ülésének jegyzőkönyvi ajánlásai alapján a

magyar fél a Srpske Narodne novine c. szerb kisebbségi hetilap folyamatos megjelentetése érdekében kifejtett, azaz, hogy a 2005-ös évben a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért Közalapítvány révén a lap 28. 775.100 forint támogatásban részesült.

A KVB üdvözi a Szerb Kulturális és Dokumentációs Központ magyar állam által való finanszírozásának folyamatos növelését, amelynek révén a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal 2005-ös évben – az előző évi 15 millió forinttal szemben – 20 millió forint támogatást biztosított.

Mindkét kisebbség képviselői felhívták a figyelmet arra, hogy a KVB ajánlásai a tömegtájékoztatás, a műemlékvédelem, valamint az oktatás és nevelés egyes területein lassan vagy egyáltalán nem valósulnak meg, mint pl. az alábbi esetekben:

A KVB konstataulta, hogy továbbra sem történt előrelépés a magyarországi Szerb Színház számára egy önálló, illetve a magyarországi kisebbségek színjátszó társulataival közösen birtokolt, a színjátszás követelményeinek megfelelő épületegyüttes létrehozása ügyében.

A KVB úgy értékelte, hogy a KVB I. ülésének jegyzőkönyvében szereplő, a vajdasági magyar, illetve a magyarországi szerb kisebbség televízió, illetve rádió adásaira vonatkozó ajánlások tekintetében eddig nem történt komolyabb előrelépés.

A KVB megállapítja, hogy a Feleknek eddig nem sikerült olyan alapot létrehozni, amelyből a két országban élő magyar és szerb nemzeti kisebbség identitásához tartozó és kulturális örökségét képező történelmi emlékműveknek, épített művészeti és történelmi emlékeinek, illetve azok együtteseinek megőrzését és felújítását finanszíroznák.

A KVB tagjai megállapították, hogy a szerb fél részéről történtek olyan törekvések, amelyek arra irányultak, hogy megteremtsék a teljeskörű anyanyelvű képzést a tanítóképzésben, de ezek az erőfeszítések kevésnek bizonyultak a szabadkai Tanítóképzőkar működésének megkezdéséhez, ugyanakkor az óvónőképzés terén e tekintetben nem történt előrelépés.

A KVB tagjai üdvözölték, hogy a zentai tehetséggondozó gimnázium kollégiuma számára megteremtették a költségvetési források fedezetét, ugyanakkor megállapították, hogy az egyházi fenntartású kollégiumok, amelyek részben állami feladatokat látnak el, a KVB I. ülésének jegyzőkönyvi ajánlása ellenére sem részesültek eddig semmilyen állami támogatásban.

A KVB tagjainak értékelése szerint a szerb fél részéről eddig nem történtek meg azok az intézkedések, amelyek a magyarországi gyakorlatnak megfelelően a magyar nyelven oktatást és nevelést vállaló pedagógusok számára többletjuttatást helyeznének kilátásba.

I.

Ajánlások

*Az ajánlásokat a magyar Kormány a 2175/2005 (VIII. 26) számú Korm. határozattal jóváhagyólag tudomásul vette

A Bizottság továbbra is érvényesnek tartja azokat az ajánlásokat, amelyek nem, vagy csak részben valósultak meg

Javaslatok mindkét fél számára

1. Mindkét fél fordítson megkülönböztetett figyelmet a magyarországi szerbek, illetve a szerbiai magyarok részcsoportjainak támogatására, amelyek jelen pillanatban fokozott asszimilációs veszélynek vannak kitéve. Pl.: a szerémségi, a belgrádi, a dél-bánsági és nyugat-bácskai magyarok Szerbiában, a
2. A magyar fél – a korábbi gyakorlatnak megfelelően – és a szerb fél nyújtson anyagi támogatást olyan tankönyvek, illetve gyakorló füzetek és segédanyagok megjelentetéséhez, amelyek tartalmazzák a nemzeti kisebbségek identitásának megőrzése szempontjából fontos ismeretanyagot, amelyet a magyarországi, illetve a szerbiai tanmenetek (és tankönyvek) (pl. a történelem és földrajz tantárgyak esetében) számukra eddig nem elégséges módon jelenítettek meg.
3. A KVB javasolja, hogy a kormányok – beleértve a Vajdaság Autonóm Tartomány kormányát is – folytassák, illetve lehetőségeik szerint bővítsék azokat a programokat, amelyeket a többség és kisebbség együttélésének és a tolerancia erősítésének érdekében a KVB I. ülésének ajánlásai alapján megindítottak.
4. A KVB meglelégedéssel állapítja meg, hogy a Röske-Horgos határátkelő mindkét oldalán, korszerű, európai színvonalú, minden igényt kielégítő, a schengeni követelményeknek megfelelő létesítmények jöttek létre, ugyanakkor mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy az új határátkelő mielőbb megkezdhesse munkáját.
5. A KVB meglelégedéssel állapítja meg, hogy a felek pozitív és eltökélt szándékuknak köszönhetően az oktatás, a kultúra és sport területére vonatkozó államközi egyezmény aláírásra készen áll, ugyanakkor javasolja, hogy mindkét fél tegyen meg mindent annak érdekében, hogy az minél előbb aláírásra kerüljön.
6. KVB javasolja, hogy a felek illetékes szaktárcái külön megállapodásban rögzítsék a két állam területén működő felsőoktatási intézményekben szerzett oklevelek különbözeti vizsgák nélkül történő honosításának biztosítását.
7. A felek ajánlásait továbbítják Kormányaiknak a kétoldalú Egyezményből fakadó kötelezettségek teljesítése érdekében. A KVB javasolja a Kormányoknak, hogy jelen Jegyzőkönyv ajánlásait Kormányhatározatban erősítsék meg és tegyék azokat az egyes szaktárcák feladatává, illetve kötelezettségévé. A KVB javasolja

továbbá, hogy az Ajánlások megvalósítása 2006-ban nagyobb ütemben és következetességgel történjen, mint a korábbi évben.

II.

A magyar félre vonatkozó javaslatok

1. A KVB javasolja, hogy a magyar kormány tovább javítson a kislétszámú szerb nyelvű oktatási-nevelési intézmények működési feltételein.
2. A KVB javasolja, hogy a magyar kormány az eddigi gyakorlatnak megfelelően támogassa a Szerb Kulturális és Dokumentációs Központ működését.
3. A KVB javasolja a magyar kormánynak, kezdeményezze a magyarországi illetékeseknél, hogy a Magyar Rádió keretében működő szerb nyelvű adások számára nyíljon mód olyan sugárzási lehetőségre, ami zökkenőmentes vételt biztosítana Budapest környékén, valamint kezdeményezze a szerb nemzetiségű műsor sugárzásának áthelyezését kedvezőbb időpontba.
4. A magyar kormány a nemzeti és etnikai kisebbségekről szóló törvénnyel összhangban, támogassa a magyarországi szerb kisebbség parlamenti képviselőinek megteremtését.

III.

A szerb és montenegrói félre vonatkozó javaslatok

1. A KVB javasolja, hogy a szerb-montenegrói fél növelje a magyar kisebbség szervezeteinek támogatása céljaira szánt állami forrásokat.
2. A KVB szorgalmazza a nemzeti tanácsok hatásköreiről, finanszírozásáról és megválasztásáról szóló szerbiai köztársasági törvény mielőbbi meghozatalát.
3. A KVB ajánlja, hogy a vajdasági tartományi kormányzat gyakorlatát alapul véve a szerb köztársasági költségvetésben kerüljenek biztosításra eszközök a magyar nyelv hivatalos használatával kapcsolatosan felmerülő többletköltségek fedezésére.
4. A KVB javasolja, hogy a szerb-montenegrói fél a magyarországi tankönyvek használatára vonatkozó engedélyeztetési eljárást az eddigi gyakorlattól eltérően tegye gördülékenyebbé.
5. A KVB szorgalmazza, hogy a szerb fél hárítsa el a szabadkai székhelyű Tanítóképző Kar működésének megkezdését gátló akadályokat, valamint teremtsen meg a többszakos tanárképzési modell kialakításának feltételrendszerét.

6. A KVB pozitívan értékeli a közelmúltban, a szerb határrendészeti szervek állományának feltöltésére vonatkozó pályázatok magyar nyelven való megjelentetését. Ebből kiindulva javasolja, hogy a szerb fél fogantossíton tervszerű intézkedéseket a vajdasági magyarságnak igazságszolgáltatási és belügyi szervekben fennálló jelentős alul-reprezentáltságának csökkentése érdekében.
7. A KVB javasolja, hogy a szerb-montenegrói fél oldja meg azoknak az egyházi, fenntartású kollégiumok költségvetési támogatását, amelyek jelenleg nem részesülnek semmilyen állami forrásokból (Emausz Kollégium, Apáczai Kollégium, Miasszonyunk Szegény Iskolanővérek által fenntartott nagybecskereki leánykollégium), egyúttal finanszírozásuk megoldásáig részesüljenek munkájukhoz szükséges ideiglenes támogatásban.
8. A KVB javasolja, hogy a szerb-montenegrói fél vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy Nagybecskereken, Újvidéken, illetve más vajdasági településeken, - ahol arra igény mutatkozik - hozzon létre olyan magyar nyelvű oktatási központot, amelyben magyar óvoda, általános iskola és magyar középiskolai tagozatok működnének, kollégiumi férőhelyek biztosítása mellett.
9. A KVB szorgalmazza, hogy a szerb-montenegrói fél a Magyar Nemzeti Tanács szaktestületei javaslatának figyelembevételével, hozza meg a közoktatási intézmények kihelyezett tagozatai önállósulási kérelmeire vonatkozó döntéseit.
10. A KVB javasolja, hogy a szerb-montenegrói fél biztosítsa a zentai Vajdasági Magyar Művelődési Intézet működéséhez szükséges anyagi feltételeket.
11. A felek szorgalmazzák, hogy a szerb Fél, a köz-és felsőoktatás finanszírozási rendszerének átalakítása során a kisebbségi nyelvű oktatás többletköltségeit elismerő és biztosító struktúrát alakítson ki.
12. A KVB javasolja, hogy a szerb fél a vonatkozó jogszabályok módosításával biztosítsa a magyar állami, illetve közalapítványi támogatások adómentességét.
13. A KVB szorgalmazza, hogy a vajdasági oktatási és művelődési, valamint a közigazgatási, jogalkotási és nemzeti kisebbségi titkárság gyakorlatához hasonlóan, a Szerb Köztársaság Oktatási és Sportminisztériuma, illetve a Vajdasági Sport és Ifjúsági Titkárság biztosítson a kisebbségi ifjúsági szervezetek működéséhez elkülönített pályázati forrásokat, továbbá, hogy a Szerb Köztársaság Művelődési és Tájékoztatási Minisztériuma is hozzon létre hasonló jellegű támogatási rendszert.
14. A KVB javasolja, hogy a Vajdasági Közszerződési Rádió és Televízió működésének beindítására irányuló döntések meghozatala és az intézkedések megtétele során fordítson kiemelt figyelmet az intézmény magyar nyelvű adásainak egész Vajdaság területén való vétele, és a magyar nyelvű szerkesztőség működéséhez szükséges személyi és anyagi háttér feltételeinek a megteremtésére.

A KVB társelnökei megállapodtak abban, hogy a következő ülésüket 2006-ban Magyarországon tartják, úgy időzítve, hogy arra a 2007 évi költségvetés elfogadása előtt kerüljön sor.

A Jegyzőkönyv két példányban készült, magyar és szerb nyelven. Mindkét változat egyaránt hiteles.

Szabadka, 2005. november 10.

a vegyes bizottság
magyar tagozatának
elnöke

a vegyes bizottság szerb
és montenegrói tagozatának
elnöke

